

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Людмила ЮРЧИШЕНА

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

методичні рекомендації
щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань
для здобувачів вищої освіти
СО «Бакалавр» економічних спеціальностей

Вінниця
2023

УДК 658.14/17/076.5

Ю 835

*Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 13 від «19» квітня 2023 р.)*

Укладач: Людмила ЮРЧИШЕНА, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи.

Рецензенти:

Євген ІОНИН, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Оксана ТАРАНИЧ, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і поведінкової економіки Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Юрчишена Л. В.

Ю 835 Фінанси підприємств: методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань для здобувачів вищої освіти СО «Бакалавр» економічних спеціальностей. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 20 с.

Методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань для здобувачів вищої освіти СО «Бакалавр» підготовлено відповідно до силябусу навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» для ОП «Фінанси, банківська справа та страхування», ОП «Менеджмент», ОП «Облік і оподаткування». Вони містять 11 тем і пропонуються як альтернатива іспиту. Роботи виконуються протягом семестру і презентуються на останньому занятті.

Індивідуальні творчо-аналітичні завдання спрямовані на формування програмних результатів навчання, визначених в освітніх програмах, які набуваються під час вивчення курсу, а також навичок самостійної роботи здобувача, відкритості до нових знань, формують у здобувачів вміння аналізувати фінансову звітність, застосовувати аналітичний і методичний інструментарій для прийняття фінансових рішень, візуалізувати фінансові показники та інтерпретувати отримані результати в умовах невизначеності та ризиків.

УДК 658.14/17/076.5

© Юрчишена Л. В., 2023

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Загальні вказівки щодо виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання	7
РОЗДІЛ 2. Критерії оцінювання індивідуального творчо-аналітичного завдання	10
РОЗДІЛ 3. Індивідуальні творчо-аналітичні завдання за тематичною спрямованістю	11
Тема 1. Основи фінансів підприємств	11
Тема 2. Фінансові аспекти формування витрат на виробництво і реалізацію продукції.....	11
Тема 3. Грошові надходження підприємства.....	11
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємства.....	12
Тема 5. Оподаткування підприємств.....	12
Тема 6. Оборотні кошти та їх формування на підприємстві	13
Тема 7. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.....	13
Тема 8. Фінансові зобов'язання підприємств	14
Тема 9. Фінансова діагностика підприємства	15
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	16
Тема 11. Фінансова санація і банкрутство підприємств.....	17
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	18

ВСТУП

Фінанси підприємств є обов'язковою навчальною дисципліною циклу професійної та практичної підготовки для здобувачів вищої освіти ОП «Фінанси, банківська справа та страхування», ОП «Облік і оподаткування», ОП «Менеджмент», формує програмні результати і компетентності, визначені освітніми програмами.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» є формування у здобувачів вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері фінансів підприємств, знати механізм функціонування фінансів суб'єктів господарювання, володіти методичним інструментарієм фінансової діагностики підприємств, застосовувати інформаційні системи для здійснення фінансового планування, аналізувати фінансову звітність, застосовувати аналітичний і методичний інструментарій для прийняття та обґрунтування фінансових рішень підприємств.

Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» формує міждисциплінарні зв'язки із такими навчальними дисциплінами: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Бухгалтерський облік», «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка підприємства», «Податкова система», «Корпоративні фінанси» та іншими професійними дисциплінами, визначеними в ОП.

За результатами вивчення навчальної дисципліни формуються:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичними;
- здатність працювати у команді;
- здатність працювати автономно;
- ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання;
- здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування фінансових рішень у галузі фінансів підприємств;

– здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність до діагностики стану фінансів суб'єктів господарювання;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів підприємств;
- здатність формувати, аналізувати та інтерпретувати фінансову звітність;
- здатність здійснювати ефективні комунікації;
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку;
- вміння здійснювати фінансове прогнозування і планування, складати фінансові бюджети на підприємствах;
- здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування фінансових рішень підприємств;
- здатність застосовувати методи економічного і фінансового аналізу, планування та контролю в управлінні підприємством.

Результати навчання:

- знати механізм та особливості функціонування фінансів суб'єктів господарювання;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансів суб'єктів господарювання;
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення, дотримуватися етичних принципів;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;
- вміти застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для прийняття фінансових рішень на рівні домогосподарств, підприємств;

- ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств;
- демонструвати навички фінансового прогнозування і планування підприємств в умовах невизначеності та ризиків;
- виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, вміти планувати та управляти часом.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Організація навчального процесу в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса (далі – Університет) регулюється «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Однією із форм організації освітньої діяльності є самостійна робота здобувача.

Самостійна робота – форма організації освітньої діяльності, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну у час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми і формування у здобувачів вищої освіти здатності самостійно (без безпосередньої участі викладача) шукати і систематизувати інформацію з відкритих джерел, опановувати можливості цифрових бібліотек та відкритих баз даних, відбирати необхідну інформацію та формувати власну думку щодо сучасних суспільних процесів та розвитку спеціальності.

Однією із форм самостійної роботи є індивідуальне творчо-аналітичне завдання (ІТАЗ), що пропонується як альтернатива іспиту, виконується протягом семестру і презентується на останньому занятті Тематику ІТАЗ викладач розміщує в Moodle, або здобувач може самостійно обрати одну із тем, що визначені силабусом, на початку курсу із урахуванням своїх інтересів. Завдання передбачає виконання розрахункових робіт, їх візуалізацію та критичні, обґрунтовані висновки за результатами дослідження, пропозиції для обґрунтування фінансових рішень.

Індивідуальне творчо-аналітичне завдання (ІТАЗ) – це вид завдання, який передбачає виконання здобувачем творчої роботи, що поєднує аналітичний та творчий підхід до розв'язання певної проблеми або завдання.

ІТАЗ передбачає проведення дослідження, аналізу, висновків та розробки власних рекомендацій або рішень з певної проблеми. ІТАЗ може бути направлене на розвиток критичного мислення, творчих навичок, аналітичної компетенції та дослідницької активності студента.

Типові етапи виконання ІТАЗ можуть включати:

- визначення і узгодження з викладачем теми ІТАЗ;
- формулювання мети та завдання, предмета і об'єкта дослідження;
- дослідження теоретичних підходів до розуміння сутності окресленої проблеми дослідження;
- збір та аналіз інформації за останні 3–5 років;
- виконання аналітичної частини ІТАЗ, розрахунок показників, їх порівняння в динаміці, представлення результатів в табличному і графічному форматі;

- розробка висновків, висунення рекомендацій щодо теми дослідження;
- формування списку використаних джерел (рекомендовано – за останні п'ять років);
- оформлення роботи у вигляді презентації, до якої додається документ формату Excel із розрахунками, за необхідності фінансова звітність підприємств.

Структура ІТАЗ містить:

ВСТУП (актуальність, мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

Виконання ІТАЗ вимагає самостійної роботи, організаційних навичок, аналітичної та творчої діяльності здобувача вищої освіти, а також володіння науковим методом дослідження і високим рівнем академічної письмової мови, дотримання вимог наукового стилю, академічної доброчесності, якісно оформленої роботи та представлення результатів в усному вигляді.

Вимоги до оформлення ІТАЗ

Результати ІТАЗ оформляються у вигляді презентації Power Point, Canva, Prezi, що включає не більше 15 слайдів, кількість яких за розділами може дещо відрізнятися. Презентація має бути якісною, і відповідати критеріям оцінювання, зазначеним у таблиці 1. Форма подачі документа Excel довільна, проте мають бути представлені розрахунки із застосуванням формул, графічних матеріалів. Додатково може надаватися фінансова звітність підприємства, установи, на підставі якої були здійснені розрахунки.

Рекомендована структура презентації:

1-й слайд – зазначається окремими рядками назва Університету, факультету, кафедри, назва слайда – ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ, тема завдання, прізвище, ім'я, курс, шифр і назва спеціальності, назва освітньої програми;

2-й слайд – актуальність дослідження;

3-й слайд – мета та завдання;

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

4-й слайд – підходи до поняття і його сутність (навести визначення, яке для вас є найбільш зрозумілим);

5-й слайд – методичний інструментарій (формули, алгоритм розрахунків показників), що буде використаний в другому розділі;

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

6–9 – слайд представлення результатів дослідження у вигляді аналітичних таблиць, рисунків, графіків, діаграм;

10-й слайд – висновки (тезово за ІТАЗ);

11-й – список використаних джерел.

Виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання здійснюється відповідно до термінів, що передбачені карткою (табл. 2). Тему ІТАЗ потрібно узгодити до першого модуля. На виконання завдання відводиться 5 тижнів. Індивідуальне творчо-аналітичне завдання **може бути зараховане як підсумковий контроль (іспит)** за відповідного оформлення та презентації результатів.

Таблиця 2 – Картка виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання

№ з. п.	Етап виконання	Тиждень навчання	% часу на виконання
1	Визначення і узгодження з викладачем теми ІТАЗ	1–7	5 %
2	Окреслення проблеми дослідження, формулювання мети та завдання, предмета і об'єкта дослідження	8	10 %
3	Дослідження теоретичних підходів до розуміння сутності окресленої проблеми дослідження	9–10	20 %
4	Збір та аналіз інформації за останні 3–5 років	11	5 %
5	Виконання аналітичної частини ІТАЗ	12–13	30 %
6	Формулювання висновків та рекомендацій	13	5 %
7	Формування списку використаних джерел	8–13	5 %
8	Оформлення роботи у вигляді презентації	14	10 %
9	Усна презентація і захист ІТАЗ	Остання пара або консультація	10 %

РОЗДІЛ 2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Згідно з Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса, до ІТАЗ запропоновано такі критерії оцінювання презентації (табл. 1). Максимальний бал за ІТАЗ визначений у силабусі освітньої програми і становить 35 балів.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0–19 балів	20–29 балів	30–35 балів
Відповідність матеріалу тематиці проєкту	Містить близький за тематикою матеріал, але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проєкту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читабельність» тексту, наочність	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо поєє недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проєкту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проєкту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проєкту
Уміння і навички використовувати комп'ютерні технології (використання спецефектів, анімацій, звуків, графіки)	Низький (початковий) рівень використання різноманітних можливостей комп'ютерних технологій	Робота справляє враження про середній рівень умінь і навичок використання комп'ютерних технологій учнями	Робота є прикладом високого рівня володіння комп'ютерними технологіями

РОЗДІЛ 3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАТИЧНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ

ТЕМА 1. ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тема ІТАЗ 1.1. Фінансовий механізм і фінансова політика підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «фінансовий механізм» із позиції науковців, визначити його складники; визначити, якими нормативно-правовими актами регулюється фінансова діяльність підприємства; дослідити сутність фінансової політики підприємства, визначити її складники та чинники, що на неї впливають).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств проаналізувати фінансову політику, її складники та важелі впливу, графічно представити взаємозв'язок фінансових служб підприємства).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО І РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Тема ІТАЗ 2.1. Витрати підприємства: правовий, методичний і практичний аспект

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «витрати підприємства» з позиції науковців та нормативно-правового поля, визначити їх розподіл відповідно до НП(С)БО, обґрунтувати необхідність розподілу на прями і непрямі, постійні і змінні).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств / галузі проаналізувати структуру витрат підприємства за останні 3–5 років, їх динаміку, структуру, здійснити розподіл на постійні та змінні, проаналізувати зміну собівартості продукції та її вплив на прибуток підприємства).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 3. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Тема ІТАЗ 3.1. Грошові потоки підприємства: від теорії до практики

1. Теоретична частина (дослідити сутність грошових потоків підприємства, ознаки, навести методику розрахунку (прямий і непрямий метод), механізм формування).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств / галузі проаналізувати структуру грошових потоків, проаналізувати

відмінності за умови використання прямого і непрямого методу, розрахувати показники збалансованості грошових потоків, ліквідності та ефективності використання в динаміці за останні 3–5 років).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема ІТАЗ 4.1. Формування фінансових результатів підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «фінансові результати» з позиції вчених та НП(С)БО, схематично навести методика розрахунку фінансових результатів відповідно до Форми 2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Навести методика розрахунку показників рентабельності).

2. Практична частина (на прикладі підприємств/сукупності підприємств/галузі проаналізувати зміну показників Форма 2. Звіт про фінансові результати за останні 3–5 років, розрахувати їх відносне і абсолютне відхилення, оцінити зміну показників рентабельності, результати розрахунків представити в табличній і графічній формі. Зробити відповідні висновки).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 4.2. Фінансові показники діяльності підприємств: від теорії до практики

1. Теоретична частина (дослідити сутність та відмінності між показниками *NP* (чистий прибуток), *EBT*, *EBIT*, *EBITDA*. Навести методика їх розрахунку, переваги та сфери застосування).

2. Практична частина (на прикладі підприємств/сукупності підприємств/галузі розрахувати показники *NP* (чистий прибуток), *EBT*, *EBIT*, *EBITDA* в динаміці за останні 3–5 років).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 5. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Тема ІТАЗ 5.1. Аналіз надходження податків в умовах кризи

На вибір: 1) ПДФО, військовий збір, ЄСВ; 2) ПДВ, АЗ, Мито; 3) єдиний податок (в розрізі груп), податок на прибуток.

1. Теоретична частина (дослідити зміни в законодавстві стосовно обраних податків, визначити об'єкт, базу оподаткування і ставки, за наявності пільги, терміни звітування і сплати залежно від платників, штрафи).

2. Практична частина (проаналізувати надходження податків поквартально за останні 3 роки, зокрема за поточний період, оцінити їх зміну в обсягах, структурі і відносно певних бюджетів. Результати представити в табличній і графічній формі).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 6. ОБОРОТНІ КОШТИ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема ІТАЗ 6.1. Формування оборотних коштів на підприємстві

1. Теоретична частина (дослідити підходи вчених до поняття «оборотні кошти» та «оборотні активи», визначити їх відмінності. Навести методичний інструментарій розрахунку та сутність робочого капіталу, потреби в оборотних коштах, оцінки ефективності їх використання, нормування оборотних коштів).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств / галузі проаналізувати структуру оборотних коштів, оцінити робочий капітал підприємства та ефективність використання оборотних коштів на підприємстві в динаміці за останні 3–5 років).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 6.2. Формування оборотних активів на підприємстві

1. Теоретична частина (дослідити підходи вчених до поняття «оборотні активи», визначити їх відмінності. Навести методичний інструментарій оцінки ефективності формування і використання оборотних активів підприємства).

2. Практична частина (на прикладі підприємства / сукупності підприємств / галузі проаналізувати й оцінити динаміку, структуру та ефективність використання оборотних активів підприємства в розрізі за останні 3–5 років).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 7. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Тема ІТАЗ 7.1. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства

1. Теоретична частина (дослідити підходи вчених до поняття «основні засоби», визначити його сутність і види відповідно до НП(С)БО, обмеження щодо термінів експлуатації згідно з ПКУ України, розмежування видів вар-

тості основних засобів, навести методику оцінки показників стану і ефективності використання основних засобів, зазначити їх рекомендовані значення).

2. Практична частина (порівняти структуру основних засобів підприємства з аналогічними підприємствами галузі, розрахувати показники стану і ефективності використання за останні 3–5 років, результати представити графічно, порівняти з рекомендованими значеннями, зробити відповідні висновки).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 7.2. Методи нарахування амортизації: методичний і практичний аспекти

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «амортизація», навести методичний інструментарій застосування методів нарахування амортизації, визначити обмеження щодо термінів корисного використання основних засобів відповідно до ПКУ).

2. Практична частина (на прикладі підприємств або умовному прикладі розрахувати амортизацію всіма методами, результати представити в табличній і графічній формі, визначити переваги і недоліки використання цих методів).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 8. ФІНАНСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Тема ІТАЗ 8.1. Фінансові зобов'язання підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність та види фінансових зобов'язань відповідно до НП(С)БО).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств / проаналізувати довгострокові й поточні фінансові зобов'язання, порівняти, за якими ставками надається кредит підприємству).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 8.2. Кредитування підприємств підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність та види кредитів банків, визначити форми кредитного забезпечення).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств, проаналізувати довгострокові й поточні кредити банків, на прикладі трьох банків порівняти кредитні програми, що пропонуються фізичним осо-

бам-підприємцям і юридичним особам, порівняти ставки кредитування різними банками).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 8.3. Оцінка кредитоспроможності підприємств

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «кредитоспроможність», навести методики оцінки кредитоспроможності підприємств, інформаційне забезпечення щодо проведення такої оцінки, поняття «кредитна історія» та доступ до неї).

2. Практична частина (на прикладі підприємства оцінити кредитоспроможні за декількома методиками, порівняти отримані результати).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 9. ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема ІТАЗ 9.1. Фінансові показники діяльності підприємств: від теорії до практики

1. Теоретична частина (дослідити сутність та відмінності між показниками *NP* (чистий прибуток), *EBT*, *EBIT*, *EBITDA*. Навести методику їх розрахунку, переваги та сфери застосування).

2. Практична частина (на прикладі підприємств / сукупності підприємств / галузі розрахувати показники *NP* (чистий прибуток), *EBT*, *EBIT*, *EBITDA* в динаміці за останні 3–5 років).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 9.2. Діагностика ліквідності підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «ліквідність», «ліквідність активів», «ліквідність підприємства»; навести методику розрахунку показників ліквідності, їх рекомендовані значення; методику оцінку ліквідності балансу, критерії відповідності).

2. Практична частина (на прикладі підприємства розрахувати коефіцієнти ліквідності, ліквідність балансу із розподілом статей за ступенем їх ліквідності, всі розрахунки здійснюються в динаміці за останні 3–5 років. Додати вихідні дані фінансової звітності, на підставі яких здійснювалися розрахунки).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 9.3. Діагностика ділової активності підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «ділова активність»; навести методику розрахунку показників ділової активності, їх рекомендовані значення).

2. Практична частина (на прикладі підприємства розрахувати показники ділової активності за останні 3–5 років, порівняти з рекомендованими значеннями, графічно представити їх зміну, зробити відповідні висновки).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 9.4. Діагностика фінансової стійкості підприємств

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «фінансова стійкість»; навести декілька методик розрахунку показників фінансової стійкості, їх рекомендовані значення).

2. Практична частина (на прикладі підприємства оцінити фінансову стійкість із використанням декількох методик оцінки, розрахунки здійснюються за останні 3–5 років, порівняти результати аналізу, графічно представити їх зміну, зробити відповідні висновки).

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Тема ІТАЗ 10.1. Фінансове планування на підприємствах

1. Теоретична частина (теоретичні підходи поняття фінансового планування / моделювання, мета, завдання і принципи, метод, що використовується для планування).

2. Практична частина (розрахований фінансовий план у шаблоні Excel із поясненням).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 10.2. Стратегічне планування на підприємстві

1. Теоретична частина (підходи до розуміння сутності «стратегічного планування», вплив фінансової стратегії на стратегію підприємства).

2. Практична частина:

- представити місію, цінності та стратегічні цілі компанії;
- проаналізувати структуру доходів та витрат підприємства в динаміці за 3–5 років;
- оцінити фінансові результати діяльності підприємства за відносними та абсолютними показниками в динаміці за 3–5 років;

– розрахувати та оцінити діяльність підприємства за показниками фінансової стійкості та ліквідності в динаміці за 3–5 років.

3. Презентація отриманих результатів.

ТЕМА 11. ФІНАНСОВА САНАЦІЯ І БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

Тема ІТАЗ 11.1. Фінансова санація підприємств

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «фінансова санація» в науковій літературі та нормативно-правовій базі, визначити підстави для проведення фінансової санації; схематично зобразити процедуру здійснення фінансової санації підприємства відповідно до чинного законодавства; пояснити види криз на підприємстві та їх відмінність, фази кризи).

2. Практична частина (на підставі статистичної звітності проаналізувати за останні п'ять років кількість підприємств відносно яких порушено справу про банкрутство, які перебувають у процесі оздоровлення та ліквідації. Визначити черговість задоволення вимог кредиторів у процесі ліквідації. Зробити відповідні висновки. Додати вихідні дані фінансової звітності, на підставі яких здійснювалися розрахунки).

3. Презентація отриманих результатів.

Тема ІТАЗ 11.2. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства

1. Теоретична частина (дослідити сутність поняття «банкрутство» з позиції нормативно-правової бази, а також навести не менше п'яти визначень, що пропонуються в науковій літературі; схематично зобразити процедуру банкрутства підприємства відповідно до чинного законодавства; навести методичний інструментарій для оцінки ймовірності банкрутства (методи і моделі); зазначити інформаційне забезпечення, що необхідне для здійснення оцінки ймовірності банкрутства підприємства. Додати вихідні дані фінансової звітності, на підставі яких здійснювалися розрахунки).

2. Практична частина (на прикладі підприємства оцінити ймовірності банкрутства не менше ніж за п'ятьма обраними моделями в динаміці за останні 3–5 років, порівняти результати і зробити відповідні висновки).

3. Презентація отриманих результатів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 504 с.
3. Фінанси підприємств: підручник / О. Б. Курило, Л. П. Бондаренко, О. Й. Вівчар, О. М. Чубка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
4. Фінанси підприємств 2021: курс в Moodle. URL: <https://moodle.donnu.edu.ua/course/view.php?id=2601>
5. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Н. С. Ситник, С. Д. Смолінська, І. Ф. Ясіновська; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
6. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О. О. Яцух та ін.; за ред. О. О. Яцух; ТДАТУ. Мелітополь, 2018. 292 с.
7. Юрчишена Л. В. Лабораторний практикум з дисципліни «Фінанси підприємств». Вінниця, 2019. 72 с.
8. Юрчишена Л. В. Силабус «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, ОП «Фінанси, банківська справа та страхування», 2022 р.
9. Юрчишена Л. В. Силабус «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування, ОП «Облік і оподаткування», 2022 р.
10. Юрчишена Л. В. Силабус «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент, ОП «Менеджмент», 2022 р.

Допоміжна література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-XII, із змінами і доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T157600.html
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

5. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Затверджені Наказом Міністерства економіки № 14 від 19.01.2006 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 № 1361). URL: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-dometodichnih-rekomendacii-shodo-vijavle-doc39053.html>

6. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://cutt.ly/Yfr2SOY>

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

8. Постанова НБУ № 22 «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>

9. Постанова НБУ № 148 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.2017 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

10. Постанова НБУ № 492 «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів» із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text>

11. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі «Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки» від 02.03.2015 р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#Text>

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Журнал «Фінанси України». URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/category/system?cat_id=35691

3. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

4. Інформаційно-практичний журнал «Фінансова компанія». URL: <http://fincompany.com.ua/>

5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

6. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

7. Науковий журнал: Світ фінансів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Svfin/index.html

8. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

Навчальне видання

Людмила ЮРЧИШЕНА

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

методичні рекомендації
щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань
для здобувачів вищої освіти
СО «Бакалавр» економічних спеціальностей

Редактор Ольга СОЛДАТОВА
Технічний редактор Олена ГОМОН

Підписано до друку 19.06.2023 р.

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 1,16

Тираж 50 прим. Зам. № 24

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018 р.